

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 209/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Michalom Zemanom, Medená 18, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 33Er/903/2014 o návrhu na odklad exekúcie takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 33Er/903/2014 o návrhu na odklad exekúcie **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Žilina **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. marca 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhol prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadost'učinenie 6 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ poskytol 12. mája 2006 povinnému pôžičku vo výške 18 588,59 eur (ďalej len „pohľadávka“). Na zabezpečenie záväzku s'ťažovateľ s povinným uzatvoril záložnú zmluvu, predmetom ktorej bol dvojizbový byt patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva povinného a jeho manželky (BSM). Rozsudkom okresného súdu č. k. 33C/98/2008 z 31. októbra 2013 bol povinný zaviazaný zaplatiť s'ťažovateľovi dlžnú pohľadávku spolu s príslušenstvom. Okresný súd na základe tohto exekučného titulu vydal 10. apríla 2014 poverenie na vykonanie exekúcie.

3. Popri exekúcii okresný súd rozsudkom č. k. 8C/108/2014 z 9. novembra 2015 vyhovel odporovacej žalobe s'ťažovateľa a rozhodol, že dohoda o vyporiadaní BSM uzatvorená medzi povinným a jeho manželkou je voči s'ťažovateľovi neúčinná. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 7Co/100/2016 z 25. mája 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podala manželka povinného (žalovaná) 30. septembra 2016 dovolanie.

4. Poverená súdna exekútorka úkonom z 20. júla 2016 upovedomila povinného o výkone exekúcie predajom nehnuteľnosti (dvojizbový byt spolu s príslušným spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a zariadeniach domu a pozemku) v BSM povinného a jeho manželky a zároveň došlo na návrh s'ťažovateľa k zriadeniu exekučného záložného práva.

5. S'ťažovateľ sa návrhom na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľných vecí vo vlastníctve tretej osoby po úspešnej odporovacej žalobe zo 14. júla 2016 domáhal vykonania exekúcie predajom nehnuteľnosti. Súdna exekútorka exekučným príkazom zo 7. septembra 2016 pristúpila k exekúcii predajom nehnuteľnosti.

6. Manželka povinného sa návrhom doručeným okresnému súdu 5. októbra 2016 domáhala odkladu výkonu exekúcie podľa § 56 ods. 1 Exekučného poriadku do právoplatného skončenia dovolacieho konania. V návrhu sa okrem iného konštatuje, že *„S vyššie uvedeným návrhom súhlasí aj povinný, a preto sa k nemu pripája, čo potvrdzuje svojim podpisom.“*

7. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 2Cdo/105/2022 z 27. októbra 2022 dovolanie manželky povinného zamietol. Rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 2. januára 2023.

8. Súdna exekútorka sa žiadosťou z 3. mája 2023 domáhala vrátenia jej exekučného spisu od okresného súdu pre účely odblokovania majetku povinného a vrátenia poverenia na okresný súd s odôvodnením, že povinný uhradil vymáhanú pohľadávku s príslušenstvom.

9. S'ťažovateľ argumentuje, že konanie o návrhu na odklad exekúcie trvá takmer sedem rokov, pričom ide o jednoduchú právnu záležitosť. Ďalej okresnému súdu vytýka, že je v konaní nečinný a dosiaľ vo veci nerozhodol. Podľa názoru s'ťažovateľa podstatný dôvod na odklad exekúcie odpadol, keďže najvyšší súd po dvoch náleзоch ústavného súdu č. k. I. ÚS 260/2019 a č. k. IV. ÚS 36/2022 o dovolaní v súvisiacom konaní rozhodol zamietajúcim rozsudkom. S'ťažovateľ s'ťažnosť adresovanú predsedovi okresného súdu nepodal s odôvodnením, že podľa názoru

Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) tento spôsob ochrany nie je účinným prostriedkom nápravy.

10. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 209/2023 z 27. apríla 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

11. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú, pretože v dôsledku právoplatne skončeného súvisiaceho sporového konania vrátane dovolacieho konania, ale predovšetkým z dôvodu skončenia exekučného konania nie je možné rozhodnúť o odklade exekúcie. Podľa názoru okresného súdu bola vec sťažovateľa po procesnej a skutkovej stránke náročná, a to z dôvodu sporov s množstvom prejudiciálnych a procesných rozhodnutí, ako aj zmenou právnych predpisov.

III.

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o existencii zbytočných prietahov v namietanom exekučnom konaní, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako oprávnený. Okresný súd mal porušiť uplatnené práva sťažovateľa svojou nečinnosťou, neefektívnou činnosťou v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na odklad exekúcie.

13. Ústavný súd pripomína, že špecifikom exekučného konania je to, že exekučné konanie je spravidla „v rukách“ súdneho exekútora a exekučný súd v rámci exekučného konania koná a rozhoduje len na základe procesných návrhov účastníkov exekučného konania, resp. súdneho exekútora, preto namietat' porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru možno na ústavnom súde vo vzťahu k exekučnému súdu len vtedy, ak tento má reálne o čom rozhodovať (II. ÚS 349/2017, IV. ÚS 60/2018).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam konania pre účastníkov (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedálová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne sp. zn. IV. ÚS 465/2022).

15. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (III. ÚS 167/2023), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04) a ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietahov nevyníma. Aj podľa názoru ESLP by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne

III. ÚS 15/03, IV. ÚS 551/2013). Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že exekučné konanie je právoplatne skončené faktickým vymožením pohľadávky (I. ÚS 443/2022).

16. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie o návrhu na odklad exekúcie nevykazuje črty mimoriadnej skutkovej či právnej zložitosti, pričom tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy exekučných súdov. Samotné exekučné konanie mohlo byť po právnej a skutkovej stránke náročnejšie z dôvodu súvisiacich konaní (vyhlásenie konkurzu na majetok povinného, podanie odporovacej žaloby) a s nimi spojené procesné rozhodnutia. Sťažovateľ v konaní uplatňoval všetky zákonom dostupné prostriedky na uspokojenie vymáhanej pohľadávky a v jeho správaní neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na celkovú dĺžku exekučného konania. Sťažovateľovi možno vytknúť, že na zbytočné prietahy týkajúce sa rozhodnutia o návrhu na odklad exekúcie neupozornil predsedu okresného súdu sťažnosťou pre nečinnosť (§ 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ktorá mohla zvrátiť celkovú dĺžku rozhodovania o návrhu na odklad exekúcie.

17. Ústavný súd hodnotil dĺžku namietaného konania v trvaní takmer sedem rokov. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, tento ústavný súd vyhodnotil ako poznačený nečinnosťou a neefektívnou činnosťou. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že manželka povinného spoločne s povinným podali návrh na odklad exekúcie doručený okresnému súdu 5. októbra 2016 podľa § 56 ods. 1 Exekučného poriadku do právoplatného skončenia dovolacieho konania súvisiaceho so súdnym konaním o odporovateľnej žalobe (sp. zn. 8C/108/2014).

18. Súdna exekútorica sa urgenciou zo 16. marca 2018 domáhala rozhodnutia o návrhu na odklad exekúcie. Dňa 10. decembra 2018 bolo v Obchodnom vestníku č. 237/2018 zverejnené uznesenie okresného súdu č. k. 3OdK/276/2018 z 3. decembra 2018, ktorým bol vyhlásený konkurz na majetok povinného ako dlžníka [§ 166 – § 171c zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. marca 2017 (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácií“)]. Okresný súd 21. januára 2020 expedoval výzvu súdnej exekútorke pre účely vyjadrenia sa k náhrade trov exekúcie pre prípad rozhodnutia súdu o jej zastavení. Súdna exekútorica 24. januára 2020 predložila okresnému súdu vyúčtovanie trov exekúcie spolu so spisom. Súdna exekútorica 25. marca 2022 doručila okresnému súdu oznam o vydaní upovedomenia o zastavení starej exekúcie podľa § 2 ods. 1 písm. d) zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“). Proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie podal sťažovateľ 6. apríla 2022 námietky. Okresný súd uznesením č. k. 33Er/903/2014 z 1. augusta 2022 vyhovel námietkam sťažovateľa a upovedomenie súdnej exekútorke o zastavení starej exekúcie zrušil. Bol toho názoru, že dôvod zastavenia starej exekúcie zo zákona vznikol ešte pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. a v takom prípade osvedčenie splnenia podmienok o zastavení starej exekúcie podľa § 2 ods. 1 písm. d) zákona č. 233/2019 Z. z. neprislúchalo súdnej exekútorke, ale zakladalo dôvod na rozhodnutie exekučného súdu o zastavení exekúcie v prípade splnenia podmienok podľa § 167f ods. 1 a 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácií v spojení s § 57 ods. 2 Exekučného poriadku. V sporovej záležitosti (o odporovateľnosť) najvyšší súd rozsudkom č. k. 2Cdo/105/2022 z 27. októbra 2022 dovolanie manželky povinného zamietol. Rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 2. januára 2023. Súdna exekútorica sa žiadosťou z 21. apríla 2023 domáhala informácie o rozhodovaní

o odklade exekúcie. Okresný súd na účely rozhodnutia o návrhu na odklad exekúcie 2. mája 2023 vydal pokyn na pripojenie súvisiaceho súdneho spisu (sp. zn. 8C/108/2014). Po podaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa (27. marca 2023) sa súdna exekútorka žiadosťou z 3. mája 2023 domáhala od okresného súdu vrátenia exekučného spisu pre účely odblokovania majetku povinného a vrátenia poverenia na okresný súd s odôvodnením, že povinný uhradil vymáhanú pohľadávku s príslušenstvom. Týmto bolo exekučné konanie ukončené za splnenia podmienok podľa § 60 ods. 1 písm. e) Exekučného poriadku (uspokojenie vymáhanej pohľadávky núteným predajom nehnuteľností).

19. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (III. ÚS 635/2022, III. ÚS 660/2022).

20. Ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľa, že exekučné konanie sa nezaobišlo bez prietahov a postup okresného súdu v ňom nemožno označiť za sústredený, najmä pokiaľ išlo o rozhodovanie o návrhu na odklad exekúcie. Sedemročné obdobie rozhodovania o tomto návrhu odôvodňujú, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že v súčasnosti odpadol dôvod na rozhodnutie o odklade exekúcie, pretože exekučné konanie je skončené vymožením pohľadávky núteným predajom nehnuteľností, preto ústavný súd nedoplnil ochranu aj o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 6 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (rozhodnutie o návrhu na odklad exekúcie), povahu a význam dotknutých práv (vymoženie pohľadávky) a dĺžku namietaného konania (sedem rokov), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 1 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 530,86 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny

za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) vrátane 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu